

יעקב שרת / איש מאדים לשיח בן-דויד

במדינה

(המשך מעמוד 62)

החלה מוחה בחשאי את דעותיה, כשעל פניה הבעה של השלמה עם הגורל. אבל השופטים סירבו לעצ-רה. אין אנו רואים צורך במעצרה. אפשר לנהל את החקירה כאשר היא משוחררת, אמרה השופטת. שולה ירדה מדוכן העדים, ושני צעירים גבוהים נכנסו לאלום וישבו. הם שלחו מבטירעם לעבר הנאשם. ופתאום החלו צועקים לו בעברית וערבית: „מנוול, ירית ב"אדם בלי נשק". שראטר ביקש מבית-הדין לצוות על הוצאתם מן האולם. והסביר כי השניים הם בניו של המנוח, שבאו מעזה כדי לשמוע את המישפט. למרות שלא הוזמנו כעדים.

השניים יצאו מן האולם. אך המ-שיכו לזרות מבטירעם לעבר ה-דלת.

מישטרה

יצר ההרס

דבריי התביעה לא

הסתפקו הנאשמים

כנגיבת מכונות, אלא

הרסו אותן כלי

מה גורם לבחור צעיר, תושב רמת-גן, ממישפחה טובה לגנוב מכונות, להשתמש בהן כל עוד הוא נזקק להן, ואחר-כך לנפצן לרסיסים? אם סניגור ייצג את אלה, יביא חוות-דעת רפורמיות, אולי תתברר התעלומה. אם נכונים דיברי כתב-האישום

תובעת אמסטרדם
מכונות ופסיכיאטר

שהגוש עלי-די התובעת, יהודית אמסטרדם, נטל שלמה מכונות 4 משכונות-מונטפיורי בתל-אביב. המכונות שייכת לרות גולדברג, ובור לא טרח לבקש את רשותה.

הוא השתמש במכונות יחד עם חבר קטין ימים אחדים, עד ש-התקלקלה. אז הכניס השניים את המכונות לפרדס, ובעזרת מוט בר-זל ניפצו את שמשות המכונות. והוציאו את מיכסה המנוע. אחר-כך שאבו דלק מצינורית בקרבור-טור, שפכו אותו על המכונות, ו-הציתו אותה.

לדיברי התביעה סחבו השניים עוד מכונות. ימים מיספר אחר כך, בחודש פברואר השנה, הפעם גנבו מכונות מסוג הילמן, שחנתה במיגרש-החנייה של אוניברסיטת בראיילן. את המכונות הזו לא השמידו, אולי כיוון שהדלק אז באמצע הרחוב. על-כן השאירו את המכונות במקום עמדה ברמת-גן.

זו טענה טובה מאוד, ואי-אפשר להשיב עליה בימינו, מפני שקודם כל, אין לנו מעבדה היסטורית שבה נוכל לבדוק מה היה אילו אותם עקשנים לא היו משתלטים בימינו על מדינות העם, ושנית, כאמור, לא נותר לנו אלא להמחין כמה עשרות או מאות בשנים עד שנדע את התשובה לגבי ימינו אלה. אלא מה? יש דבר שנקרא הערכת-מצב. הערכת-מצב אחת אומרת: כל העולם נגדנו, ויהיה נגדנו אפילו ניסוג עד „הקו הירוק“, אז לא נוזז אף שול, ונילחם, ונילחם, ונילחם, ויהיה מה שיהיה (נוסח הגיבורים העקשנים הנ"ל); והערכת-מצב אחרת אומרת: אם המצב שלנו כל כך אי-איראי, אז בואו נעשה חושבים, ונחפש לנו בעלי-בית, ונשתדל להרוויח זמן כדי להתבצר (ולתבצר לא רק צבאית, אלא גם, ואולי בעיקר, כלכלית, מוסרית), ואז לא נצטרך להתעקש על הקרבת חיים (כלומר מוות), אלא על החיים ללא הקרבה. אגב, זו גם התשובה שלי לשאלה הבאה של דויד, שאני כבר שומע אותה: רגע אחד, אם אותה מוותר היום על רמת-הגולן, מדוע לא תוותר גם על עכו ויפו — ותלאביב — הלא גם לגביהם טוענים הערבים שיש להם זכות? על שאלת-המחץ הזאת אני אומר: הבעיה באמת אינה פשוטה, אבל אם נסיים כולנו שלא נפתור אותה לאורך זמן במילחמות ולו בשל הסיבה הפשוטה שיש הרבה יותר ערבים מיהודים (ומה גם שמישאלת מיי-תן-כל עי-ישראל-עקשנים אינה אלא מישאלה), מה המסקנה? לבדוד ולהתבודד — או לכפש בעלי-בית ולעורר גוממות שלום בתוך העולם הערבי (על זה יגיד דויד: חכם שלי, איך יודע שמגמות השלום הערבות, ככל שישנן, הן כוזב ומזימה? ואני אשיב: אפילו כך, יש לשלום הגיון קיום משלו, וראוי לטפחו נוכח הסיכוי שהוא יתבסס)?

ועכשיו הבה ניגש אל האינדיאנים והשבטים הסיביריים, שהושמדו אלה עלי-די החלוצים האמריקאים, ואלה עלי-די הקו-זאקים הרוסים — ואין פוצה פה ומצפצץ. אני מתפלל על לוחם גדול ומחנך משכיל, שלא זו בלבד מערב זמנים היסטוריים בלי אבחנה, אלא שוכח או משכיח מחניכיו איזה פערים עצומים בכוח-אדם (בראש ובראשונה), בכלי-מלחמה, בתיחכום, במורכבות היחסים האזורים והבינלאומיים, בעוצמת כלי-התקשורת, ועוד ועוד, יש בין ימי חיסול האינדיאנים והיאקוטים, ובין ימי מישאלת חיסול הערבים (באותן שיטות)?

לבוא היום, באוגוסט 1980, ולהטיף לאינדיאניזציה של מדי-ניות החוץ והביטחון של עם ישראל? זו כבר לא עקשנות. זו אינולות מדהימה, סנוורים מחרידים, שחץ היסטורי. ואני נגעתי בריפורק רק בשתי נקודות ב„דברים אל איש צעיר“ של משיח בן דויד מרמת-הגולן.

איך עלתה העקומה

ועשיתי על מינוי הגה-הירוקנה / כי היה משרד-החוץ למשל ושנייה: „איך הפישפש עלה למעלה?“ שר המשורר, ולהשיב עדיין איש לא קם והתעורר, על כן יוסיף, יצחק: „כיצד טיפסה העקומה?“ — מגיא חרמון עד וושינגטון זו נחת רוחמה!

טיפסו את הגג!

כל העניין הזה עם דודו הלוי וראש שב"כ נראה ביני כל כך מנוח, עד שלא ראוי כמעט לכתוב עליו. אבל מה, כולם עושים את זה, ואני לא אשתין גם כן על העץ? ובכן, מנוחך למה? אני משוכנע כה עמוקות שקוטעי רגליהם של ח'לאף וסערה היו ערבים, ובה נחוצות שאו-טריטו הם יתגלו, עד שכבר עכשיו מצטייר לנגד עיני תסריט הביון סביב הכוכב דודו הלוי, שכיתת רגליו למדינות הים כדי לדבר טרח גוש-אמונים ובמתנחלי בית-אל, ועד-מעט-קט יוצג לא רק קבל ישראל אלא קבל עולם ומלואו, כבונה מגידלים בחולות בסיני, שרלטן פוטיומקינאי כליל ריק השלמות. ואם עונש נלעץ שכזה ממתיין מעבר ליממה הקרובה לאותו דודו הלוי, מה טעם להחריד מרבצו את מכבש החוק הישראלי? הניחו לו, למשע הנתעב הזה, אשר עשה יד אחת עם שונאי ישראל להכפיש יהודים כה מסורים בישראל, כי ירקב בקלון כזו אשר הפיח בווישינגטון, ולמה תתלכלכו בכליאת חדל-אישים זה באיזה כלא ישראל מופתי, למען יסנן משם כתבות אימים על הסוהר השחור?

או שמא את אזרחותו הישראלית תסירו מנו? שוטים לִכְמוּתָם! שכעה במסעות הריפוי והתעמולה מזה, והלוי במסע חיפוש אחר מיקלט מזיני מזה — הישג נפלא שכזה להסברה הישראלית יקשה להעלות בדעת! צחוק צחוק, כנאמר באותה בדיחה ידועה שלא זה המקום הנאות לסיימה, אבל בינתניים שימו נא לב, שתיסוגנות „תברה במצור“ מאנייתא אותנו יותר ויותר. בין במועד בין שלא במועד, בין במתכוון ובין בהיסח-הדעת, מסתגל הישראלי יותר ויותר לאויות „עליהם“ נגד „בוגדים“ למיניהם. הדיבורים של שילת אזרחות אינם אלא זה אחד במנינה הלאומנית הגוהה ומחרישה את חירחורי הגסיסה של מהלך השלום ואת קולות השפיות. בצניעותו כי רבה אודה, כי דודו הלוי לא נועץ בי כלל לפני שפירסם ללא צורך — אם גם ללא נזק, לדעתי — את שם ראש השב"כ — ואם יקרנו המקרה יחללנו אולה לו את הסוד הזה. אבל מה שמעניין אותי הוא הפרץ הלאומני שהוא הפריץ ממחבוי איז אצלנו. אנחנו עוד נרגיש בו, ואני גם יודע החל מאיזה תאריך — תאריך הבחירות שלנו, שיסחרר את בלמי הפאשיזם.

שימעו של אהרון דויד, לוחם ומחנך, ואם נחזור אל המקורות סייפא וספרא, יצא זה מכבר למרחוק. אני משער שדעותיו הניציות, הלאומניות, ידועות לרבים וטובים.

ואף על פי כן, כאשר תורתו מתפרסמת שחור-על-גבי-לבן ובמובלט בשבועון לאנשים צעירים („קריאת ביניים“, שבועון „מעריב“, 11.8.80), מתעוררים בד-גלימוח מן התדר ההיגבי. אקדים ואשאל: מה טעם להתווכח עם אדם בעל דעות מוצקות, מחושבות מתחילתן ועד סופן? ואשיב מייד: אין טעם! אז מדוע אני עושה זאת ומדוע הכל עושים זאת? האם כדי לשכנע את עצמם? לשרוק בלילה ולהתאזר לקול השריקה? לשם פורקן? לצורך תירגול שיכיל? אני מרשה לעצמי לומר, שכל הגורמים הללו פועלים גם יחד, זה פחות וזה יותר — לפחות אצלי — אבל יש עוד סיבה שאין לזלזל בה, והיא האמונה בהגיון, הנחה כי יש ערך מטבעו לטיעון הגיוני, שלעולם אינך יודע מתי הוא יהפוך, כמאמר מורנו קרל, מכמות לאיכות ויתן אותותיו אולי לא בשיכלו של יריב רעיוני מושבע, אבל בשיכלו של אדם בעל „ראש פתוח“, שאם כי הוא חושב עכשיו אחרת, אחרת לגמרי, אפשר מאוד שמנקר בראשו הירחור שמא, בכל זאת, יש פירכה במינה הרעיוני שלו — איש כזה, ביום מן הימים, מתוך התפתחות עצמית או בלחץ נסיבות, עשוי לזכות ב„ידידת תבלול“ מעיני, ואז מי יודע, אפשר מאוד שגם לדברים שאתה כתבת, והוא אולי קרא אי-אז בתור במיספרה, יהיה חלק כלשהו בהתחללות זאת.

יש ביטוי עברי יפה: „נסתתרה בינתי“. כלומר היה היתה בינה, אך פתע גוה ונעלמה למשל, פרס-ארתורין „חוק גאולת ירושלים“. אבל אם זה אפשר, אפשר גם ההיפך. בעטי הדל אני מנסה איפוא „ללמוד בינה“ — כלום אפשר ללמד בינה? כנראה אפשר, מפני שהעברית טוענת כך בפירוש. ונבוכ יושב לו אהרון דויד אישים ברמת הגולן ומרביץ תורה לבני ישראל, וגם עיתונאי זכור לטוב השכים לפיתחו, ורשם מפיו דברים אחדים. אסתפק פה בשתי מובאות ואנסה לטפל בהן כיכולתי.

● „היהודים שאינני מכבד הם היהודים שאינם עקשנים, זאת אומרת אלה שאינם מוכנים להקריב את עצמם כדי שעם ישראל יוכל להתקיים לעד. — יהודי עקשן מאמין, כי קיום עם ישראל הוא הערך העליון וכל היתר נגזר מערך זה. — אנחנו צריכים ליצור אצל הילדים כבר מגיל צעיר הרגשת הזהדות עם עם ישראל, עם גיבוריו ועם גיבוריו הלאומיים, ולהת-מיד בחינוך זה גם גילי ההתבגרות ובחברה הבוגרת.“

● „דברים שראים: אבל למה שאנחנו נשכ כאן ולא הערבי? הם אומרים: הרי גם הערבים ישבו פה לאחרונה? והרי גם האינדיאנים ישבו בארצות-הברית, ובכל זאת גירשו אותם וחסלו אותם האמריקאים, וזאת מבלי שהיתה להם (לאמריקאים) זכות היסטורית על ארצות-הברית, והרוסים שכבשו את סיביר והרסו את המדינה החברתית והתרבותית של העמים היושבים שם... ואנחנו, שיושבים פה עם הזכות ההיסטורית שלנו — אין לנו זכות כזאת!“

נתחיל ב„עקשנות“ המבורכת של המחנך אהרון דויד. האם עקשנות היא ערך חיובי מוחלט? ברור שלא. כאשר הבן של דויד יתקש לקפץ מהגג עם מצנח בצורת שימשה, ואמא דויד תצקע לאבא דויד: „תראה מה הקטן הזה עושה!“ אז המחנך שלנו לא יתווכח זמן רב עם העקשן הקטן, ובוודאי לא יניח לו להוכיח, שהעקשנות שלו משתלמת. עקשנות, כמו תכונות אחרות, יכולה איפוא להיות חיובית ושלילית, ולכן אי-אפשר שלא להניח, כי אפשר מאוד שמבחינה היסטורית (איך אומר העיתונאי הדגול: לא נותר לנו אלא להאמין ולראות מה יהיה) העקשנות המסוימת שמטיף לה עכשיו אהרון דויד תראה בבטל לאחור לעבר ימינו אלה בדיוק כמעשה הדמוני שבדיתי פה על ילדו. אבל אנו יודעים היטב למה מכון דויד כשהוא מדבר בזכות „העקשנות“. הוא מכון לא-יפשרנות עם הערבים עד ל„שינוי עמדות וערכים מציד“ (ולרבות העמדה המשונה הגורסת, למשל, שרמת הגולן היא כיברת-ארץ השייכת לפי כל חוק ונוהג למדינה הקרויה סוריה, כלומר, ששודרה היא מסוריה ומצויה ביד מדינה אחרת — ישראל — שאין לה שום זכות עליה (ומעולם לא טענה לזכות עליה). ומאחר שהערבים טרם שינו עמדות וערכים, אנו זקוקים ליהודים עקשנים, שמוכנים להקריב את עצמם על מיזבה מניעת החזרת ארץ שדורה לבעליה (הסימפטיים או לא-סימפטיים — לך אין שום שייכות לעניינו. גולן סימפטי הוא גולן; גולן לא סימפטי הוא גולן — החוק אינו תאגיל באסטיטקה). אהרון דויד יודע היטב, שאותם בעלים לא ויתרו ולא ויתורו על מה שהם חושבים כי הוא רכושם. על כן הוא צריך ליהודים עקשנים, מקריב עצמם, מפני שברי לו שלמינו סידרת מילחמות, ובעניין זה ההגיון שלו הגיון של ברזל. אני רק שואל — בהתעלמי משיקולים של צדק לגבי זכות הבעלות על השטח — מניין הברטחון הזה, שלדיוד לא מדובר בעקשנות של ילד גחמני, שמצא מציאה וממאן להיפרד ממנה, אפילו היא שייכת לאחר? ומניין הביטחון, שאם כולנו נהיה חכמים, כלומר עקשנים, כלומר יהודים טובים, דווקא העקשנות הגחמנית שלנו תנצח — האם הגיבורים העקשנים מסוג צדקיהו בן-נעננה ושימעון ברי-גאיים ושימעון ברכוזיאב, שאני משער כי הם הם „הגיבורים הלאומיים“ שאחרון דויד מתאמץ שילדי טיפוחיו יודחו עינם בלב ונפש, לא הולכו את עמנו כל אחד לשואה בשעתה? (אי-פרופ, שמתי אימרה על יהודי יקר, שמטעמי אבירות השמורים עימדי לא אמת בשמו, שכתב יותר מספר אחד והירצה יותר מהרצאה אחת על השואה: „There is no business like Shoa business!“).

כאן יכול אהרון דויד לומר לי: חכם שלי, הנה, הנה, הנה גיבורים עקשנים שהקריבו את עצמם על מיזבה הקיום הלאומי אומנם נהרגו, הם ואלפי לוחמיהם, והעם גלה שוב ושוב, אבל הנה אתה יושב לך פה ומתפרנס ממורשתם! אל תדרוש במופלא מזה — כל דור חייב להקריב את שלו — ואתה שייך לדור הזה!